

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

İHRACATTA VE İTHALATTA TL KULLANIMI

Gizem ERİM

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Ağustos, 2017

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. DIŞ TİCARET İLE İLGİLİ TEMEL GÖSTERGELER	4
2.1. Rakamlarla İhracat.....	4
2.2. Rakamlarla İthalat	7
4. İHRACATTA VE İTHALATTA DÖVİZ KULLANIMI	12
4.1. Döviz Türlerine Göre İhracat Verileri ve İhracatta TL Kullanımı	12
4.2. Döviz Türlerine Göre İthalat Verileri ve İthalatta TL Kullanımı	13
4.3. Döviz Türlerine Göre Konya'nın İhracatı ve İthalatı	14
5. SONUÇ	15
6. KAYNAKÇA	16

1. GİRİŞ

Ülkelerin gelişimi açısından büyük öneme sahip olan dış ticaret kavramı, bağımsız ülkeler arasında gerçekleşen mal ve hizmet ticaretinin bütünüdür. Bununla birlikte dış ticaret, ithalat ve ihracatın bütünü olarak da ifade edilmektedir.

Ülkelerin dış ticarete yönelmesinin ardında belli başlı sebepler vardır. Ülkeler, ekonomiye ve büyümeye katkı sağlamak, dünya pazarlarından pay almak, üretimi arttırmak ve geliştirmek, satış ve kârları arttırmak, ürün fazlasını değerlendirmek, istihdamı arttırmak, rekabet gücünü arttırmak, dış ticaret açığının azalmasını sağlamak amaçlarıyla dış ticarete yönelmektedir.

Bu çalışmada ithalat ve ihracat kavramları üzerinde durularak, Türkiye ve Konya'nın ihracat verileri ele alınmıştır. Son birkaç yıldır sıkça gündeme gelen dış ticarete milli para kullanımı ve bunun getireceği avantajlar rakamlarla anlatılmaya çalışılmıştır.

2. DIŞ TİCARET İLE İLGİLİ TEMEL GÖSTERGELER

İhracat ve ithalat dış ticaretin temel göstergeleri arasında yer almaktadır. O halde dış ticaretin temel göstergelerini açıklarken belli başlı ihracat ve ithalat verilerinden faydalanmak yerinde olacaktır.

2.1. Rakamlarla İhracat

İhracat, bir ülke sınırları içerisinde kişi ve kuruluşlarca üretilen serbest dolaşımda bulunan mal ve hizmetlerin başka ülkelere satılması anlamına gelmektedir. Yani ihracat, bir ülke içinde üretilen mal ya da hizmetlerin döviz cinsinden satışını ifade etmektedir.

Türkiye ihracatı, 2014 yılında kayda değer bir artışın ardından 2015 yılında önemli ölçüde azalış seyri göstermiştir. 2015 yılı rakamlarına bakıldığında ihracat %8 gerileyerek 143,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat verileri ile ilgili genel bir değerlendirme yapılacak olursa, 2015 yılı küresel mal ticaretinde keskin bir düşüşün yaşandığı yıl olmuştur. 2016 yılı ihracat rakamlarında 2015 yılı ile kıyaslandığında önemli bir değişiklik yaşanmamıştır. 2016 yılında ihracat %0,9 oranında bir düşüşle 142,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1: İhracat Verileri ve Değişim Oranı

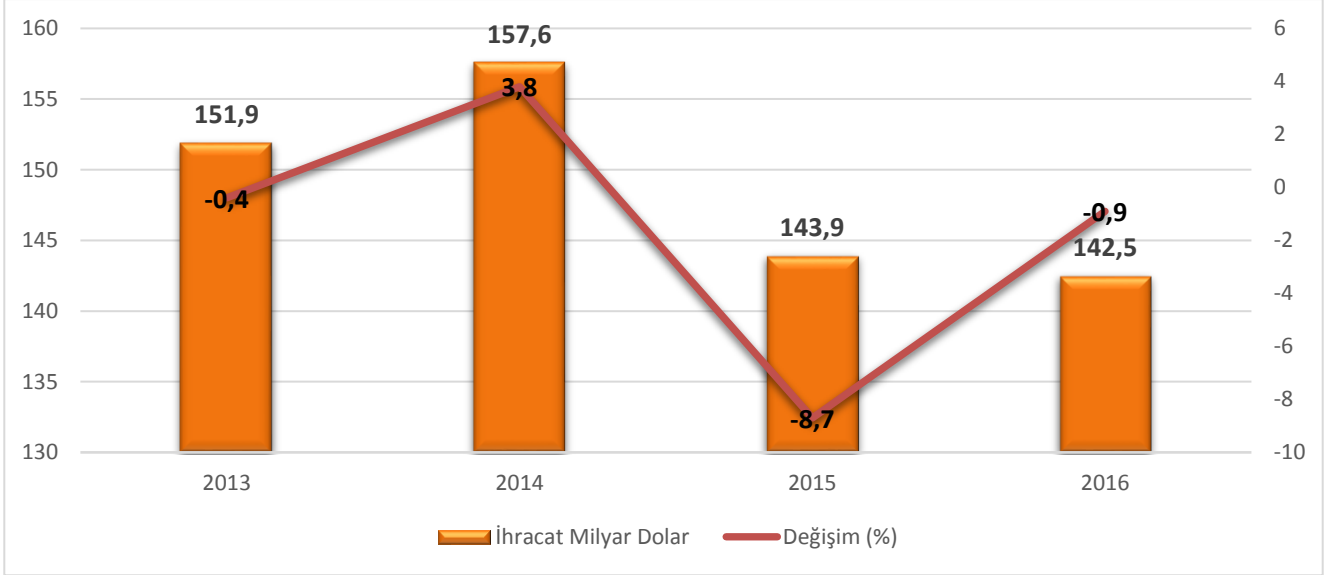
	2013	2014	2015	2016
İHRACAT MİLYAR DOLAR	151,9	157,6	143,9	142,5
DEĞİŞİM (%)	-0,4	3,8	-8,7	-0,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Verilerin daha iyi anlaşılabilmesi açısından ihracat verilerinin değişimini grafik yardımıyla görmek yerinde olacaktır.

Grafik 1: İhracat ve Yıllık Büyümesi

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye, 2016 yılında 143,9 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Bu rakamla dünya ihracatında 30. sırada yer alarak bir önceki yıla göre bir adım ileride yer almıştır. Türkiye'nin 2016 yılı ihracat rakamlarına bakıldığında ve tablodaki ilk 30 büyük ihracatçı ülke ile kıyaslandığında %0,7 oran ile göreceli ihracatını daha sınırlı arttıran ülkeler içinde yer almaktadır.

Dünya mal ihracatı sıralaması tablosuna göre, 2015 yılında Vietnam ilk 30 ihracatçı ülke içinde ihracatını arttıran tek ülke olmuştur. Vietnam dışındaki 29 ülkenin ihracatı 2015 yılında gerilemiştir. İhracatta en hızlı gerilemeler Rusya ve Suudi Arabistan gibi enerji ihracatçısı ülkelerde yaşanmıştır. Türkiye ile benzer şekilde gelişen ülkeler arasında Malezya'nın ihracatı %14,5 Endonezya'nın ihracatı %14,8 Polonya'nın ihracatı %8,8 ve son olarak Meksika'nın ihracatı %4,3 gerilemiştir.

2016 yılı dünya mal ihracatı sıralamasında, ilk 30 ihracatçı ülkenin hiçbiri ihracatını sürekli arttıramamıştır. Ülkelerin ihracatı dalgalı bir seyir izlemiştir.

Tablo 2: Dünya Mal İhracatı Sıralaması

SIRA	ÜLKE	İHRACAT (MİYAR DOLAR)			2015/2016 DEĞİŞİM (%)	2016 PAY (%)	2015 SIRASI
		2014	2015	2016			
1	ÇİN	2.343	2.275	2.098	-7,7	13,7	1
2	ABD	1.623	1.505	1.455	-3,3	9,1	2
3	ALMANYA	1.511	1.329	1.340	0,8	8,4	3
4	JAPONYA	684	625	645	3,2	4,0	4
5	HOLLANDA	672	567	570	0,5	3,6	5
6	HONG KONG	517	511	517	1,1	3,2	7
7	FRANSA	583	506	501	-0,9	3,1	8
8	GÜNEY KORE	573	527	495	-6,1	3,1	6
9	İTALYA	529	459	462	0,6	2,9	10
10	İNGİLTERE	507	460	409	-11,1	2,6	9
11	BELÇİKA	469	398	396	-0,5	2,5	12
12	KANADA	474	408	390	-4,4	2,4	11
13	MEKSİKA	398	381	374	-1,8	2,3	13
14	SİNGAPUR	410	347	330	-4,8	2,1	14
15	İSVİÇRE	312	290	303	4,4	1,9	20
16	İSPANYA	323	282	287	1,7	1,8	18
17	RUSYA	497	340	282	-17,1	1,8	15
18	BAE	360	265	266	0,3	1,7	20
19	HİNDİSTAN	317	267	264	-1,1	1,7	19
20	TAYLAND	228	214	215	0,4	1,3	16
21	POLONYA	217	198	203	2,5	1,3	28
22	AVUSTRALYA	240	188	190	1,1	1,2	17
23	MALEZYA	234	200	189	-5,5	1,2	23
24	BREZİLYA	217	198	185	-6,5	1,2	25
25	VİETNAM	150	162	177	9,2	1,1	27
26	S. ARABİSTAN	354	202	175	-13,3	1,1	22
27	ÇEK CUMHURİYETİ	174	158	163	3,1	1,0	32
28	AVUSTURYA	177	152	152	0	1,0	29
29	ENDONEZYA	176	150	144	-4	0,9	30
30	TÜRKİYE	158	144	143	-0,6	0,9	31
31	İSVEÇ	164	139	140	0,7	0,9	24

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

2.2. Rakamlarla İthalat

İthalat bir malın, yürürlükteki ithalat mevzuatı ile gümrük mevzuatına uygun şekilde başka ülkelerden ve serbest bölgelerden Türkiye gümrük bölgesine sokulmasını ifade etmektedir. Diğer bir tanımla ithalat; yurtdışında üretilmiş bir malın ülkedeki alıcılar tarafından satın alınmasına denir.

Türkiye'nin ithalatı 2016 yılında yüzde 4,2 gerileyerek 198,6 milyar dolara gerilemiştir. 2016 yılında ithalat 8,6 milyar dolar gerilemiştir. TİM verilerine göre 2016 yılında ithalatta önemli azalmalara yol açan durumlar, petrol ve doğalgaz fiyatları ile diğer emtia fiyatlarında yaşanan gerilemelerdir.

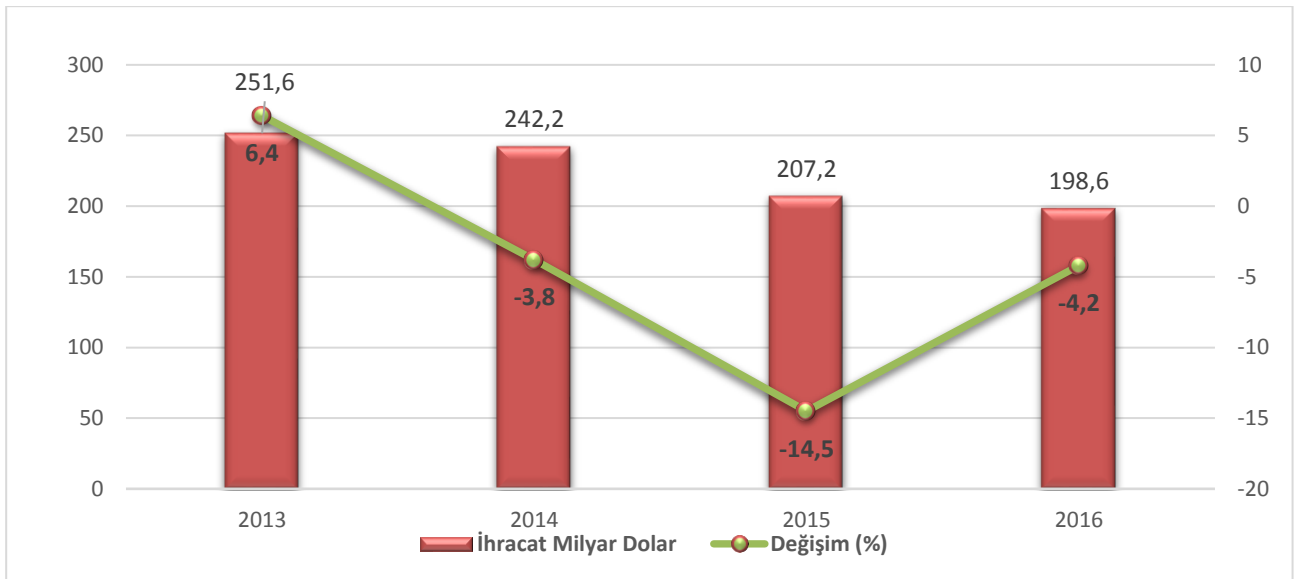
Tablo 3: İthalat Verileri ve Değişim Oranı

	2013	2014	2015	2016
İTHALAT (MİLYAR DOLAR)	251,6	242,2	207,2	198,6
DEĞİŞİM (%)	6,4	-3,8	-14,5	-4,2

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Verilerin daha iyi anlaşılabilmesi açısından ithalat verilerinin değer bazında değişimini grafik yardımıyla görmek yerinde olacaktır.

Grafik 2: İthalat ve Yıllık Büyümesi

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurum

İHRACATTA VE İTHALATTA TL KULLANIMI GİZEM ERİM

Türkiye son yıllarda dünya mal ithalatçısı ülkeler arasında ilk yirmi ülke arasında yer almıştır. 2013 yılında 252 milyar dolar ithalat gerçekleştiren Türkiye, ithalatçı ülkeler arasında 19. olmuştur. 2014 yılında ithalatındaki gerileme ile 20. büyük ithalatçı ülke olmuştur. 2015 yılında ithalatındaki önemli gerileme ile 21. Sıradaki yerine yerleşmiştir. 2016 yılına gelindiğinde ise Türkiye, 19. sırada yer bulmuştur.

Tablo 4: Dünya Mal İthalatı Sıralaması

SIRA	ÜLKE	İTHALAT (MİYAR DOLAR)			2015/2016 DEĞİŞİM (%)	2016 PAY (%)	2015 SIRASI
		2014	2015	2016			
1	ABD	2.409	2.308	2.251	-2,4	13,9	1
2	ÇİN	1.960	1.682	1.587	-5,6	9,8	2
3	ALMANYA	1.217	1.050	1.055	0,4	6,5	3
4	İNGİLTERE	683	626	636	1,5	3,9	5
5	JAPONYA	822	648	607	-6,3	3,7	4
6	FRANSA	679	573	573	0	3,5	6
7	HONG KONG	601	559	547	-2,1	3,4	7
8	HOLLANDA	587	506	503	-0,5	3,1	8
9	KANADA	475	436	417	-4,3	2,6	10
10	GÜNEY KORE	526	436	406	-6,8	2,5	9
11	İTALYA	472	409	404	-1,2	2,5	11
12	MEKSİKA	412	405	398	-1,7	2,5	12
13	BELÇİKA	451	375	367	-2,1	2,3	14
14	HİNDİSTAN	460	392	359	-8,4	2,2	13
15	İSPANYA	356	309	309	0	1,9	15
16	SİNGAPUR	366	297	283	-4,7	1,7	16
17	İSVİÇRE	276	252	269	6,7	1,7	17
18	BAE	262	230	225	-2,1	1,4	19
19	TÜRKİYE	242	207	199	-3,8	1,2	21
20	POLONYA	218	193	197	2,0	1,2	24
21	AVUSTURALYA	238	208	196	-5,7	1,2	20
22	TAYLAND	228	203	195	-3,9	1,2	22
23	RUSYA	308	194	191	-1,5	1,2	23
24	VİETNAM	149	176	174	-1,1	1,1	28
25	MALEZYA	209	176	168	-4,5	1,0	26
26	AVUSTURYA	182	155	157	1,2	1,0	29
27	BREZİLYA	239	179	143	-20,0	0,9	25
28	ÇEK CUMHURİYETİ	152	147	142	-3,4	0,9	30
29	İSVEÇ	162	129	140	8,5	0,9	32
30	MACARİSTAN	103	98	94	-4,0	0,6	33

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

3. TÜRKİYE EKONOMİSİ DIŞ TİCARET VERİLERİ

Temel dış ticaret göstergelerinde 2016 yılında önemli bir düşüş yaşanmıştır. Küresel mal ticaretinde değer bazında yaşanan daralma ülkemizin dış ticaret göstergelerini de etkilemiştir. (Dünya mal ticareti 2009 yılında kriz ile birlikte küçülme yaşamıştı.) Özellikle enerji fiyatlarındaki gerileme, ithalattaki azalmanın temel sebebidir.

Tablo 5: Temel Dış Ticaret Göstergeleri

GÖSTERGELER	2013	2014	2015	2016
İhracat Milyar Dolar	151,8	157,6	143,9	142,6
İhracat/Milli Gelir %	18,4	19,7	20,0	18,0
İthalat Milyar Dolar	251,6	242,2	207,2	198,6
İthalat/Milli Gelir %	30,6	30,3	28,8	25,1
Dış Ticaret Dengesi Milyar Dolar	-99,8	-84,5	-63,3	-56,0
Dış Ticaret Dengesi/Milli Gelir %	-12,1	-10,6	-8,8	-7,0
Dış Ticaret Hacmi Milyar Dolar	403,5	399,6	351,1	341,1
Dış Ticaret Hacmi/Milli Gelir %	49	50	48,8	42,6
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	60,3	65,1	69,5	71,8

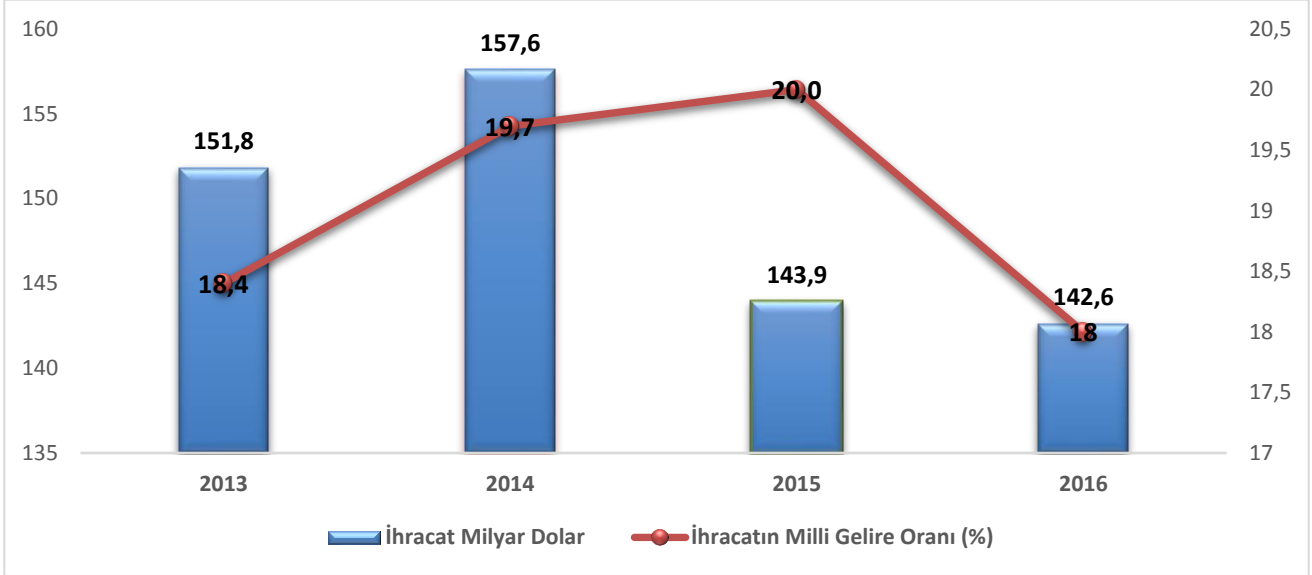
Kaynakça: Türkiye İstatistik Kurumu

2016 yılında;

- İhracat %0,9 azalarak 142,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir ve milli gelir içindeki payı %18'e düşmüştür.
- İthalat %4,1 azalmış ve 198,6 milyar dolara gerilemiştir. Tabloya göre, ithalatın milli gelir içindeki payı da bir gerileme göstermiştir ve %25,1 olarak gerçekleşmiştir.
- Dış ticaret açığı 56,0 milyar dolar olarak gerçekleşirken, milli gelire oranı %7,0'a inmiştir.
- TÜİK verilerine göre dış ticaret hacmi de 2014 ve 2015 yıllarına göre gerileyerek, 2016 yılında 341,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Dışa açıklık oranını yansıtan dış ticaret hacminin milli gelire oranı ise, %42,8'e düşmüştür.

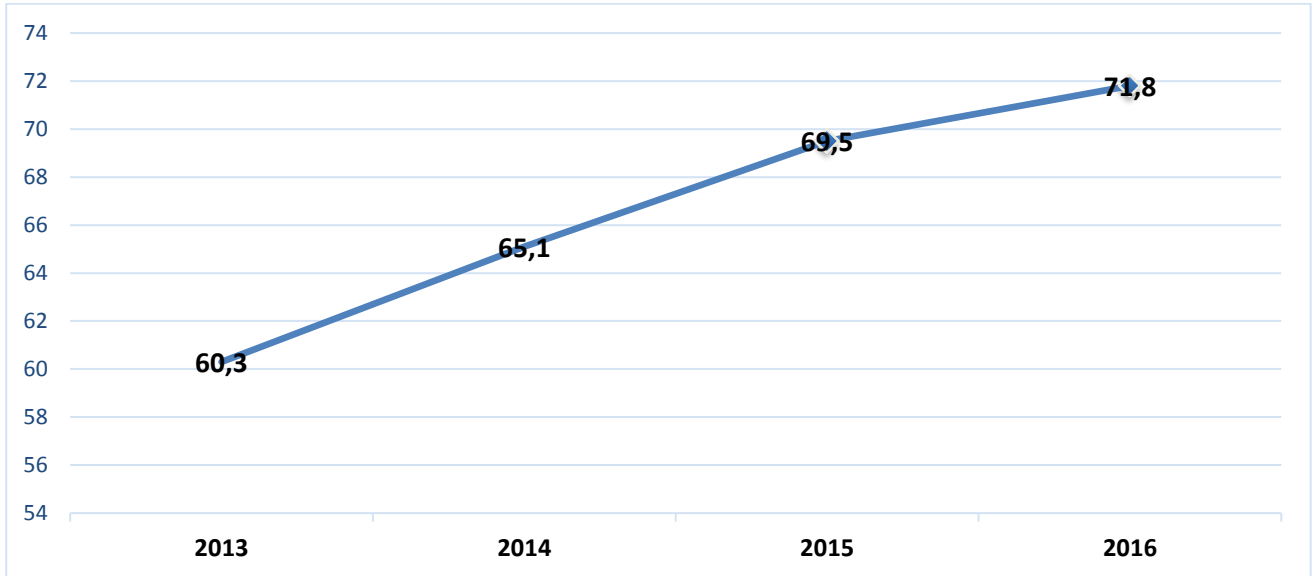
Grafik 3: İhracat ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: TİM

Verilerin daha iyi anlaşılabilmesi açısından ihracatın ithalatı karşılama oranını da grafik yardımıyla görmek yerinde olacaktır.

Grafik 4: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)

Kaynak: TİM

Türkiye'nin ihracatında bölgesel çeşitlenme yaşanmaktadır. Bununla birlikte ilk yirmi ilin ihracatta kalıcı yüksek payı 2016 yılında da sürmüştür.

2015 yılında en yüksek ihracat yapan ilk yirmi ilde ihracat artış göstermiştir. En büyük ihracat rakamlarına sahip olan İstanbul'un ihracatı %1,29 azalmış ve payı %53,37'ye yükselmiştir. Diğer yandan Ankara, Adana, Trabzon, Kayseri, Konya gibi illerde ihracat gerileme göstermiştir. Gaziantep, Antalya, Mardin gibi illerde gerileme daha sınırlı kalmıştır.

Konya 2016 yılında illere göre ihracat sıralamasında 1,314 milyon dolar ihracatıyla 15. sırada yer almıştır.

Tablo 6: İllere Göre İhracat

SIRA	İLLER	2015		2016		2015/2016 DEĞİŞİM (%)
		MİLYON DOLAR	PAY (%)	MİLYON DOLAR	PAY (%)	
1	İSTANBUL	77.069	53,56	76.071	53,37	-1,29
2	BURSA	8.645	6,01	9.765	6,85	12,9
3	İZMİR	8.308	5,77	8.330	5,84	0,26
4	KOCAELİ	7.373	5,12	6.527	4,57	-99,9
5	ANKARA	7.027	4,88	6.463	4,53	-8,02
6	GAZİANTEP	6.325	4,40	6.418	4,50	1,47
7	SAKARYA	1.926	1,34	2.553	1,79	32,5
8	DENİZLİ	2.325	1,62	2.403	1,68	3,35
9	MANİSA	1.832	1,27	1.874	1,31	2,29
10	HATAY	1.831	1,27	1.774	1,24	-3,11
11	ADANA	1.683	1,17	1.607	1,12	-4,51
12	KAYSERİ	1.592	1,11	1.527	1,07	-4,08
13	MERSİN	1.401	0,97	1.493	1,04	5,96
14	TRABZON	1.545	1,07	1.341	0,94	-13,2
15	KONYA	1.354	0,94	1.314	0,92	-2,95
16	ANTALYA	944	0,66	997	0,69	5,61
17	TEKİRDAĞ	863	0,60	982	0,68	13,7
18	MARDİN	861	0,60	877	0,61	1,85
19	K. MARAŞ	791	0,55	873	0,61	10,3
20	ESKİŞEHİR	848	0,59	862	0,60	1,65

Kaynakça: Türkiye İstatistik Kurumu

4. İHRACATTA VE İTHALATTA DÖVİZ KULLANIMI

İhracatta ve ithalatta döviz kullanım oranları ile kullanılan para biriminin toplam ihracat ve toplam ithalat içindeki paylarının yıllara göre değişimine aşağıda ayrıntılı olarak değinilmiştir.

4.1. Döviz Türlerine Göre İhracat Verileri ve İhracatta TL Kullanımı

Türkiye’de döviz türlerine göre ihracat verilerine bakıldığında, Dolar ve Avro’nun büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. 2016 yılında Dolar ile yapılan ihracatın payı %42,7 iken, Avro ile yapılan ihracatın payı bir önceki yıla göre 3,5 puanlık bir artış ile %48,3 olarak gerçekleşmiştir. Türk Lirasının ihracatta kullanım oranlarına bakıldığında ise bir önceki yıla göre 1,3 değerinde bir artış ile 2016 yılında %5,5 pay ile en çok kullanılan üçüncü para birimi olmuştur. 2016 yılında Sterlin 0,4 değer kaybıyla %4,5 pay alırken, Ruble ile ihracatta önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

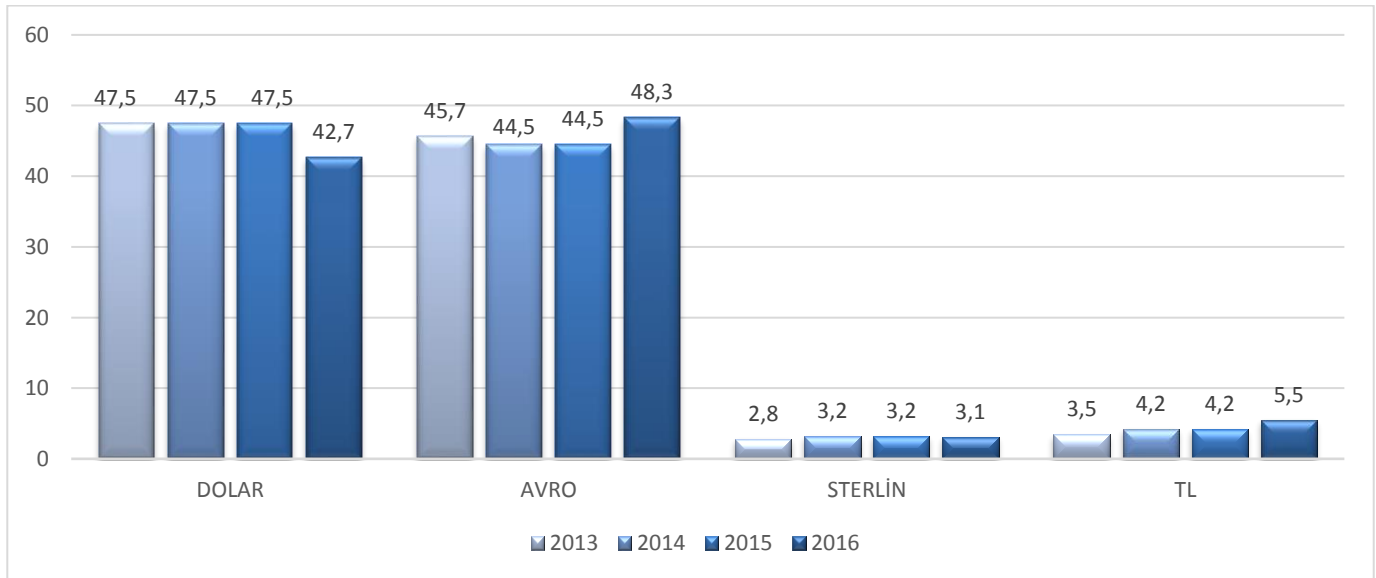
Tablo 7: Döviz Türlerine Göre İhracat

	2013		2014		2015		2016	
	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY
DOLAR	71,9	47,5	74,7	47,5	68,0	47,5	61,0	42,7
AVRO	69,2	45,7	70,0	44,5	64,3	44,5	69,0	48,3
STERLİN	4,3	2,8	5,1	3,2	4,9	3,2	4,5	3,1
RUBLE	0,5	0,3	0,5	0,3	0,2	0,3	0,2	0,1
TL	5,4	3,5	6,7	4,2	6,1	4,2	7,9	5,5
TOPLAM	151,3	100,0	157	100,0	143,5	100,0	142,6	100,0

Kaynakça: Türkiye İstatistik Kurumu

Yıllara göre değişimi daha net görebilmek açısından grafiği incelemek yerinde olacaktır.

Grafik 5: Döviz Türlerine Göre İhracat (% Pay)

Kaynakça: TİM

4.2. Döviz Türlerine Göre İthalat Verileri ve İthalatta TL Kullanımı

İthalatta kullanılan para birimleri ve toplam ithalat içindeki kullanım paylarına ilişkin gelişmelere aşağıda yer verilmektedir. Döviz türlerine göre ithalat verilerine bakıldığında, ihracat verilerinde olduğu gibi ithalatta da Dolar ve Avro'nun büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Döviz Türlerine Göre İthalat

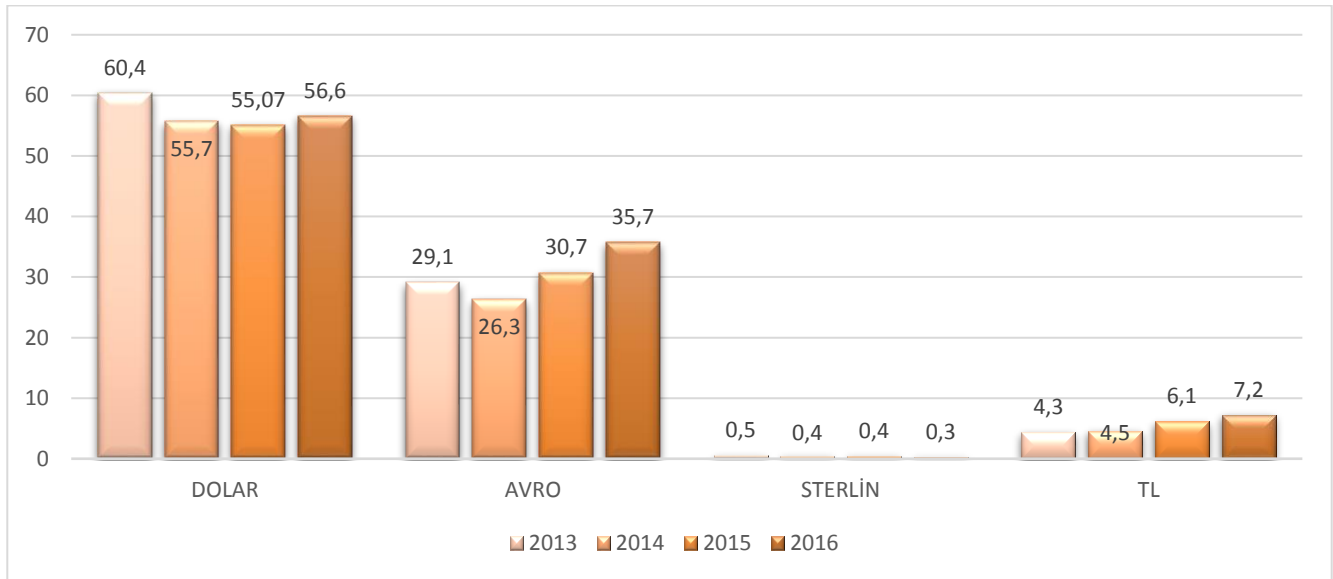
	2013		2014		2015		2016	
	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY	MİLYAR DOLAR	(%) PAY
DOLAR	159,956	60,4	153,751	55,7	122,327	55,07	11,268	56,6
AVRO	77,132	29,1	72,592	26,3	68,215	30,7	70,276	35,7
STERLİN	1,178	0,5	1,208	0,4	1,003	0,4	0,7	0,3
RUBLE	15	5,6	36	13,04	17	7,6	0,0	0
TL	11,395	4,3	12,422	4,5	13,557	6,1	14,3	7,2
TOPLAM	264,7	100,0	275,973	100,0	222,102	100,0	196,544	100,0

Kaynakça: Türkiye İstatistik Kurumu

Grafikten de anlaşılacağı üzere ithalatta en çok kullanılan para birimi olan ABD Dolarının toplam ithalat içerisindeki payı yıllara göre değerlendirildiğinde bir azalış seyri izlemektedir. ABD Dolarının toplam ithalat içindeki payı 2016 yılında bir önceki yıla göre 1,5 değerinde bir artış ile %56,6 olarak gerçekleşmiştir. Avro'nun payı ise 2016 yılında 5 puanlık bir artış ile %35,7 olmuştur.

Türk Lirası ile ithalatın payı ise yıllara göre artış göstermektedir. 2016 yılında 14,3 milyar dolar tutarında ithalat TL ile yapılmıştır. TL ile yapılan ithalatın payı 2016 yılında %7,2'ye yükselmiştir.

Grafik 6: Döviz Türlerine Göre İthalat (% Pay)

Kaynakça: TİM

4.3. Döviz Türlerine Göre Konya'nın İhracatı ve İthalatı

Milli para ile dış ticaret yapılması dış ticaret işlem maliyetlerinin düşürülmesi, risk yönetiminin etkinliği ve rezerv para birimine olan hassasiyetin azaltılması noktasında önem ifade etmektedir.

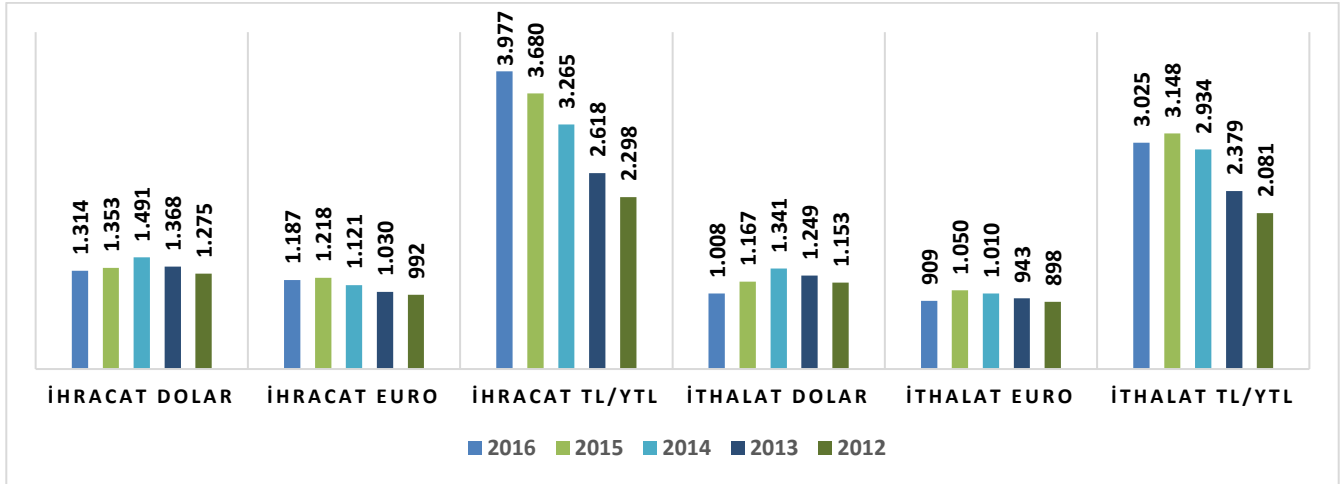
Tablo 9: Döviz Türlerine Göre Konya'nın İhracat ve İthalat Rakamları (2012-2016)- (Milyon TL/Milyon Dolar/Milyon Euro)

Yıl	İhracat Dolar	İhracat Euro	İhracat TL/YTL	İthalat Dolar	İthalat Euro	İthalat TL/YTL
2016	1.314	1.187	3.977	1.008	909	3.025
2015	1.353	1.218	3.680	1.167	1.050	3.148
2014	1.491	1.121	3.265	1.341	1.010	2.934
2013	1.368	1.030	2.618	1.249	943	2.379
2012	11.275	992	2.298	1.153	898	2.081

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2016 yılında ülkemizde 7,9 milyar dolar tutarında ihracat TL ile yapılırken, 14,3 milyar tutarında ithalat TL ile yapılmıştır. Verilere göre 2016 yılında Konya TL ile 3,9 milyar TL'lik ihracat ve 3,1 milyar TL'lik ithalat yapılmıştır. TL ile gerçekleştirilen ihracat ve ithalat oranlarındaki değişimi daha net görebilmek açısından grafiği incelemek faydalı olacaktır.

Grafik 7: Döviz Türlerine Göre Konya'nın İhracat ve İthalat Rakamları (2012-2016)- (Milyon TL/Milyon Dolar/Milyon Euro)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

5. SONUÇ

Dış ticarete milli para kullanımı ülkemizde uzun süredir gündemde olan bir konudur. Türk Lirası ile ticaretin arttırılması ve TL'nin uluslararası ticarete yoğun olarak kullanılması, dış ticarete bir itibar artışı sağlayacaktır. Ancak bundan da önemlisi TL ile ticaret, dış ticaret açığının finansmanında ülkemize çok ciddi avantajlar sağlayacaktır.

TL'nin hem ihracatımızda hem de ithalatımızdaki payı son yıllarda ciddi bir artış sergilemiştir. 2005 yılında ihracatımızın %1,5'i ithalatımızın ise %0,4'ü TL ile yapılmıştır. 2015 yılına geldiğimizde ihracatta bu oran %4,2, ithalatta ise %6,5 olmuştur. 2016 yılında ise dış ticarete TL kullanımı geçtiğimiz yıllarla kıyaslandığında kayda değer bir artış sergilemiştir.

Dış ticaretimizde TL'nin payının artması cari açığımızın finansmanını kolaylaştıran çok önemli bir unsurdur. Çünkü TL ile yapılan dış ticaret sayesinde, cari açığın finansmanında yurtdışından döviz temin etmeye ihtiyaç bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, TL ile ihracat ve ithalatımızın daha yukarı seviyelere taşınması, dış ticaretimizde ödeme işlemlerinin kendi merkez bankamız üzerinden, başka bir ülke ve kurumun güdümüne takılmadan gerçekleşebilmesi gerek ekonomik gerek siyasi açıdan ülkemiz adına ciddi kazanımlar sağlayacaktır.

6. KAYNAKÇA

<http://www.parasal.net>

<http://www.tim.org.tr/files/downloads/%C4%B0hracat%C4%B1n%20Geli%C5%9Fim%202001-2016.pdf>

<https://www.paranomist.com/turkiye-illere-gore-ihracat-rakamlari-2014-2015.html>

http://www.smtgumruk.com.tr/dis_ticaret_ve_lojistik_klavuzu.pdf

<http://www.tuik.gov.tr/Start.do;jsessionid=jJFcZSrZQnKJ8JXnzPnWsD0JPP4T2Rh7vSpv19JFt3yTB4rWwLy!-1337099131>

https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2017_e/WTO_Chapter_09_tables_e.pdf

<http://www.alomaliye.com/2016/12/02/ihracatta-turk-lirasi-kullanimi/>